

HOVRÄTTEN FÖR
ÖVRE NORRLAND

rotel 4

DOM
2018-01-23
Umeå

Mål nr
T 214-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Gällivare tingsrätts dom 2016-02-03 i mål T 323-09, se bilaga A

PARTER

Klagande

Staten genom Justitiekanslern
Box 2308
103 17 Stockholm

Ombud: Advokat Hans Forssell
Eversheds Sutherland Advokatbyrå AB
Box 14055
104 40 Stockholm

Ombud: Advokat Jonas Löttiger
Eversheds Sutherland Advokatbyrå AB
Box 14055
104 40 Stockholm

Motpart

Girjas sameby, 897900-1347
Box 130
981 22 Kiruna

Ombud: Advokat Peter Danowsky
Danowsky & Partners Advokatbyrå KB
Box 16097
103 22 Stockholm

Ombud: Jur.kand. Ulrika Lundgren
Danowsky & Partners Advokatbyrå KB
Box 16097
103 22 Stockholm

SAKEN

Bättre rätt till småviltsjakt och fiske m.m.

Dok.Id 103882

Postadress
Box 384
901 08 Umeå

Besöksadress
Bankgatan 3

Telefon
090-17 20 00
E-post: hovratten.ovrenorrland@dom.se
www.hovrattenovrenorrland.domstol.se

Telefax
090-13 88 50

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

HOVRÄTTENS DOMSLUT

1. Hovrätten ändrar på det sättet tingsrättens domslut att hovrätten
 - a. fastställer att Girjas sameby har bättre rätt än staten till jakt efter småvilt och till fiske inom samebyns område på Gällivare kronoöverloppsmark 2:1 och att staten inte i egenskap av fastighetsägare får upplåta rätt till jakt efter småvilt eller rätt till fiske inom området, samt
 - b. ogillar Girjas samebys yrkande om rätt att utan statens samtycke upplåta rätt till jakt efter småvilt och rätt till fiske inom samebyns område.

 2. Staten ska ersätta Girjas sameby för rättegångskostnader i hovrätten med 4 343 285 kronor jämte ränta enligt 6 § räntelagen från domens dag tills betalning sker. I beloppet ingår ombudsarvode med 3 350 000 kronor jämte 837 500 kronor i mervärdesskatt.
-

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Staten har yrkat att hovrätten ska ogilla Samebyns talan.

Staten har vidare yrkat att hovrätten ska befria staten från skyldigheten att ersätta Samebyn för dess rättegångskostnader vid tingsrätten och i stället förplikta Samebyn att ersätta staten för rättegångskostnader vid tingsrätten med där yrkat belopp.

Samebyn har motsatt sig att tingsrättens dom ändras.

Parterna har yrkat ersättning av varandra för rättegångskostnader i hovrätten.

Samebyn har i hovrätten ändrat sitt andrahandsyrkande till följande lydelse.

”Om Samebyns förstahandsyrkande ogillas, yrkar Samebyn i andra hand att det ska fastställas att rätt till jakt på småvilt och rätt till fiske inom Området, med undantag för den rätt som följer av 31 § andra stycket rennäringslagen, endast får upplåtas gemensamt av Samebyn och staten.”

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Parterna har åberopat samma grunder som vid tingsrätten och har utvecklat sin talan på i huvudsak samma sätt som där. De har förklarat sig vara överens om att Området ingår i fastigheten Gällivare kronoöverloppsmark 2:1 och inte tvärtom.

Som framgår av tingsrättens dom har båda parter åberopat omfattande skriftligt material. Material har tillförts målet även i hovrätten. Så som hovrätten har lagt upp sitt resonemang har detta material behövt analyseras endast i begränsad utsträckning. Staten har under slutpläderingen presenterat nytt material som har saknat betydelse för hovrättens prövning.

Något om begreppen lapp och same

Staten har gjort gällande att orden "lapp" och "same" inte är synonymer, även bortsett från den nedsättande innebörd som ordet "lapp" numera har. Från 1300-talet användes enligt staten ordet "lapp" för att beteckna renskötande nomader till skillnad från bofasta, oavsett etnisk tillhörighet. Beteckningen "lapp" tog alltså sikte på en näringsverksamhet. Till stöd för detta har staten visat exempel på fall där en person har blivit bofast och då upphört att betecknas som "lapp". Staten har även påvisat fall där en bofast har övergått till en nomadiserande livsföring som renskötare. I gamla handlingar har då antecknats att personen i fråga har levt "som lapp".

Att etnicitet saknat betydelse i sammanhang där det varit tal om näringsverksamhet kan förklara att etniciteten då inte nämnts särskilt. Tystnaden i detta hänseende leder därför inte nödvändigtvis till slutsatsen att nomadiserande renskötare inte var av samisk härkomst. Inte heller en anteckning om att en tidigare bofast levde som lapp betyder att han faktiskt var lapp. Hovrätten utgår från att de flesta som i äldre tid betecknats som lappar var samer. Distinktionen mellan "lapp" och "same" förefaller sakna betydelse i målet.

Renskötselrätten

I 1 § första stycket rennäringslagen (1971:437) föreskrivs att den som är av samisk härkomst (same) får använda mark och vatten enligt bestämmelserna i lagen till underhåll för sig och sina renar. Enligt andra stycket tillkommer denna renskötselrätt den samiska befolkningen.

Det finns alltså en i lag föreskriven bruksrätt som tillkommer de renskötande samerna. Denna bruksrätt har följande huvuddrag.

Renskötsel får bedrivas hela året på året-runt-markerna och från den 1 oktober till den 30 april på vinterbetesmarkerna (3 §). Renskötselrätten är en ensamrätt; rätten får utövas av den som är medlem i sameby (1 § tredje stycket). Samebyn får inom byns betesområde utföra anläggningar som behövs för renskötseln (16 §). I 17 § finns föreskrifter om att skog får avverkas, om det behövs virke till en sådan anläggning.

Sameby har rätt att flytta byns renar mellan skilda delar av byns betesområde (23 §). En medlem i sameby får jaga och fiska på utmark inom de delar av byns betesområde som hör till renbetesfjällen eller lappmarkerna, när renskötsel är tillåten där (25 § första stycket).

Samebyns talan

Samebyns talan i målet går ut på att bruksrätten är mer omfattande än vad som kommer till uttryck i rennäringslagen; i den ingår en rätt framför staten att upplåta rätt till småviltsjakt och fiske. Enligt 31 § första stycket rennäringslagen får sameby eller medlem i sameby inte upplåta rättighet som ingår i renskötselrätten. I 33 § rennäringslagen, och i rennäringsförordningen (1993:384), finns vidare bestämmelser om att länsstyrelsen får eller ska upplåta rätt till jakt och fiske under vissa förutsättningar. Samebyn gör gällande att dessa bestämmelser ska sättas åt sidan med stöd av 11 kap. 14 § regeringsformen.

Som grund för sitt påstående om rätt framför staten till jakt och fiske på Området åberopar Samebyn att samernas långvariga bruk av området har medfört en ensamrätt i förhållande till staten. Om detta bruk har Samebyn anfört följande. Samerna har ensamma under lång tid jagat och fiskat samt bedrivit renskötsel kontinuerligt på Området utan konkurrens. Nyttjandet har skett i god tro och utan protester från andra. Samernas bruk – antingen genom renskötsel eller genom jakt och fiske – på Området har gett upphov till att Samebyn i förhållande till staten ensam har rätt att på Området bedriva jakt efter småvilt enligt 3 § rennäringsförordningen och fiske. I vart fall har bruket gett upphov till att Samebyn och staten gemensamt har rätt till jakt efter småvilt och fiske på Området.

Samebyn har gjort gällande i första hand att ensamrätten till jakt och fiske följer av rennäringslagen. Den lagen och de föregående renbeteslagarna utgör enligt Samebyn en kodifiering eller bekräftelse av den ensamrätt som samerna redan hade upparbetat genom urminnes hävd. I andra hand har Samebyn påstått att samernas renskötsel på Området genom sedvana eller urminnes hävd har gett upphov till en ensamrätt till jakt och fiske. I sista hand har Samebyn hävdatt att samernas jakt och fiske på Området

genom sedvana eller urminnes hävd har gett upphov till ensamrätt till jakt och fiske på Området.

Samebyn har förklarat att dess talan inte berör äganderätten till Området och att talan förs mot staten i varje dess egenskap.

Med hänsyn till partsställningen får Samebyns talan uppfattas så att det som görs gällande är att Samebyn har bättre rätt än staten till jakt efter småvilt och till fiske inom Området och att den rätten innefattar en rätt för Samebyn framför staten att låta andra jaga och fiska inom Området.

Statens rätt

Staten har gjort gällande att det är staten som innehar jakträtten och fiskerätten inom Området, och därmed också innehar rätten att till andra upplåta rätt att jaga eller fiska inom Området. Att staten har dessa rättigheter påstås följa av att staten äger den fastighet där Området ligger. Enligt staten grundas statens äganderätt ytterst på 1683 års skogsordning. Eftersom jakträtten och fiskerätten enligt såväl nuvarande som tidigare gällande regler tillkommer markägaren respektive strandägaren, är det därför staten som innehar jakträtten och fiskerätten inom Området. Staten har i målet förklarat att den utgår från att det är fastighetsägarens jakträtt och fiskerätt som upplåts enligt rennäringslagen och att upplåtelsereglerna i den lagen annars inte är tillämpliga.

Enligt Samebyn är det Samebyns jakträtt och fiskerätt som regleras i rennäringslagen och de tidigare renbeteslagarna.

Ett problem med statens argumentation är att statens äganderätt påstås ha uppkommit i en tid när den betydelse som lades i att någon "ägde" mark var mindre klar än den är i dag. Enligt uttalanden i litteratur som staten har åberopat erkändes före decennierna runt år 1800 flera "lager" av anspråk till jorden. Att någon var "ägare" till viss mark betydde inte utan vidare att han eller hon innehade alla de rättigheter till marken som enligt nu gällande rätt tillkommer en fastighetsägare. Det står klart att syftet med 1683 års skogsordning inte var att tillförsäkra staten jakträtt eller fiskerätt utan framför allt att bevara skogarna för bergsbrukets behov. Skogsordningen i sig ger därför inte

nödvändigtvis staten någon rätt utöver vad som vid denna tid kunde läggas i begreppet ”ägande”, vilket som sagt var oklart.

Mot bakgrund av det sagda kan den omständigheten att staten 1683 förklarade sig som ”ägare” av Området inte omedelbart leda till slutsatsen att staten därigenom också tillägnade sig jakträtten och fiskerätten där. Det blir då av intresse hur jakträtten och fiskerätten behandlades i den fortsatta rättsutvecklingen, när äganderättsbegreppet fick en tydligare innebörd.

Staten har hänvisat till författningar och förarbetsuttalanden från 1800-talet och början av 1900-talet i syfte att visa att staten betraktade sig som innehavare av jakträtten och fiskerätten på den mark som enligt 1683 års skogsordning tillhörde staten. Dessa författningar och uttalanden ger dock inte något entydigt sådant besked.

I jaktförfattningarna under 1800-talet fanns inga regler om samernas jakträtt. Enligt ett senare förarbetsuttalande skulle samernas rätt ha förbisetts vid tillkomsten av dessa författningar. I 1808 års jaktstadga föreskrevs visserligen att kronan hade jakträtten på ”kronoallmänningar”. Av förarbetena till 1864 års jaktstadga framgår emellertid att denna bestämmelse aldrig efterlevdes på oavvittrad mark eller kronoöverloppsmark i norra Sverige. I stället ansåg sig de boende ha rätt att jaga på sådan mark och de hade fått fortsätta att göra det opåtalat. I 1864 års jaktstadga legaliserades detta tillstånd genom att det föreskrevs att jakten på sådan mark tills vidare skulle vara fri för varje svensk man. Motsvarande bestämmelser med i huvudsak överensstämmande innebörd fanns i 1852 års fiskeristadga. I olika förarbetsuttalanden betecknades detta som undantag från kronans jakträtt eller undantag från de allmänna principerna om strandägarens fiskerätt.

I 1886 års renbeteslag fanns inga bestämmelser som reglerade statens rätt till jakt och fiske. Frågan gavs inte heller något större utrymme i lagens förarbeten.

Som Samebyn har påpekat finns det inslag i 1886 års lag – liksom i de följande renbeteslagarna och i rennäringslagen – som talar starkt för att det var samernas

jakträtt och fiskerätt som reglerades. Sålunda skulle samerna höras innan beslut om upplåtelse fattades och de ersättningar som betalades för upplåtelse skulle tillfalla samerna. Vidare var det länsstyrelsen som beslutade om upplåtelse, inte den myndighet som förvaltade statens fastigheter i övrigt. Om utgångspunkten verkligen var att det var statens – och inte samernas – jakträtt och fiskerätt som skulle upplåtas, är det svårt att förstå varför man under förarbetena uppehöll sig vid frågan om det var lämpligt att anförtro åt samerna att svara för upplåtelse.

I lagstiftningsärenden under början av 1900-talet uppmärksammades samernas jakträtt. Bestämmelsen om att jakten på oavvittrad mark var fri för varje svensk man försågs med ett förbehåll om att detta inte gällde sådan mark ”som blivit till lapparnas uteslutande begagnande anvisad”, eftersom det var samerna som hade jakträtten där.

I olika offentliga utredningar och propositioner uttrycktes också uppfattningen att staten inte hade någon ”egen” jakträtt på samernas marker. Exempelvis uttalades att förordningen om vem som ägde utöva kronans jakträtt inte var tillämplig på sådana områden där jakten upplåtits åt annan, bl.a. de områden som räknades upp i renbeteslagstiftningen. Konungen, som utövade statens jakträtt, skulle alltså vara förhindrad att jaga på sådana marker, om han inte ansökte hos länsstyrelsen om jakträttsupplåtelse. Förslag om att ändra på detta förhållande ledde inte till lagstiftning.

Gällande både jakt och fiske uttalas i olika utredningar att samerna ”ensamma får tillgodogöra sig” dessa nyttigheter, dels genom att själva jaga och fiska, dels genom att upplåtelse för deras räkning görs av länsstyrelserna. Man skiljer också mellan ”upplåtelse för kronans räkning”, vilket sägs knappast ha förekommit, och ”upplåtelse för lapparnas räkning”, vilket sägs ha förekommit i viss omfattning.

De förarbetsuttalanden och författningar som staten har hänvisat till leder alltså närmast till slutsatsen att staten inte ansåg sig ha jakträtt eller fiskerätt på de områden som anvisats till ”lapparnas uteslutande begagnande”. Något tydligt uttryck för inställningen att staten har sådan jakträtt och fiskerätt finner man inte förrän i förarbetena till 1987 års jaktlag. Vid den tidpunkten – då staten alltså tycks ha

underlåtit att hävda någon egen jakträtt eller fiskerätt i åtminstone hundra år – kan staten inte genom förarbetsuttalanden ha tillgodogjort sig samernas jakträtt och fiskerätt med någon rättslig verkan.

Staten har alltså ingen rätt till jakt efter småvilt eller till fiske inom Området. Som en konsekvens av det har staten inte rätt att som fastighetsägare upplåta småviltsjakt och fiske inom Området.

Samebyns rätt

Som har redovisats i det föregående föreskriver rennäringslagen att de renskötande samerna har en bruksrätt som innefattar bl.a. renskötsel samt jakt och fiske.

Enligt 9 § rennäringslagen har sameby till ändamål att enligt den lagen för medlemmarnas gemensamma bästa ombesörja renskötelsen inom byns betesområde. Enligt 10 § företräder sameby medlemmarna i frågor som rör renskötselrätten eller medlemmarnas gemensamma intressen inom rennäringen i övrigt. I linje med denna reglering bör det vara en uppgift för Samebyn att svara för frågor som rör de renskötande samernas jakt och fiske inom Området, däribland att framställa och bevaka anspråk på ensamrätt till jakt och fiske inom Området.

Samebyns yrkande om bättre rätt än staten till småviltsjakt och fiske inom Området ska därför bifallas.

Ensamrätt och upplåtelse rätt enligt sedvana och urminnes hävd

Enbart den omständigheten att staten saknar jakt- och fiskerätt på Området medför inte att Samebyns yrkanden såvitt de avser upplåtelse rätten ska bifallas. Innebörden av den nu gällande rennäringslagen är att Samebyn saknar rätt att upplåta jakt och fiske på Området. Samebyn gör dock gällande att samerna inom Området har haft en rätt att upplåta jakt och fiske som rättsstridigt har berövats dem genom 1886 års renbeteslag. Frågan är om Samebyn har visat fog för detta.

Gemensamt för Samebyns grunder är ett påstående om att samers bruk av Området har gett upphov till en ensamrätt till jakt och fiske.

Staten har bestritt att samers bruk på Området kan ha gett upphov till en sådan ensamrätt.

Samebyn har hänvisat till regler om urminnes hävd och om sedvanerätt.

Regler om urminnes hävd utvecklades i svensk rätt under lång tid och fick sin slutliga utformning genom 15 kap. äldre jordabalken. Enligt 15 kap. 1 § äldre jordabalken krävdes för urminnes hävd att någon besuttit fast egendom eller rättighet ”okvald och obehindrad”. En förutsättning för att en rättighet skulle kunna uppkomma på grund av urminnes hävd var alltså att rättigheten hade utövats utan att någon hade lagt hinder i vägen eller protesterat; rättigheten skulle vara godtagen av dem som berördes. I Nordmalingsdomen (NJA 2011 s. 109) satte HD upp ett liknande villkor för samernas sedvanerätt till vinterbete: ”Genom att framföra tydliga och välgrundade invändningar kan en markägare sålunda hindra att sedvanerätt uppkommer.”

Enligt äldre jordabalkens regler om urminnes hävd och enligt de regler om sedvanerätt som Högsta domstolen tillämpade i Nordmalingsdomen kunde alltså en rättighet uppkomma genom att ingen protesterade mot rättighetens utövande. En förutsättning för det måste ha varit att anspråket på rättigheten var synligt för de berörda. För att samerna skulle få ensamrätt till jakt och fiske enligt dessa principer räckte det då inte – som Samebyn påstår – att samer ensamma under lång tid hade jagat och fiskat samt bedrivit renkötsel kontinuerligt på Området utan konkurrens. Samebyn har inte åberopat att samer har tydliggjort ett anspråk på ensamrätt. Det framstår också som verklighetsfrämmande att så skulle ske. Ytterst få människor vistades inom Området och det är inte troligt att frågan om ensamrätt aktualiserades i umgänget mellan människor inom Området i äldre tider.

Som argument för att anspråket på ensamrätt har godtagits har Samebyn anfört att det inte har förekommit några tvister i domstol om ensamrätten i Området. Alltså skulle

den vara godtagen. Argumentet övertygar inte. Avsaknaden av tvister kan lika gärna förklaras med att anspråk på ensamrätt inte har framförts av samer på Området på ett sådant sätt att anspråket har uppfattats av andra och gett anledning till protester.

Slutsatsen av det hittills anförda är att en ensamrätt till jakt och fiske inom Området inte kan anses ha uppkommit genom urminnes hävd eller genom sedvana enligt de nu behandlade reglerna.

Kan samiskt bruk ändå ha lett till ensamrätt?

Frågan är om samiskt bruk inom Området ändå kan ha lett till ensamrätt för samer till jakt och fiske där.

Samebyn har framhållit att jakt och fiske är en del av renskötselrätten, som får utövas endast av den som är medlem i sameby. Samebyn menar att det därför är tillräckligt att samerna, i egenskap av urfolk, har bedrivit renskötsel inom Området för att de ska ha en ensamrätt till jakt och fiske där.

De etablerade reglerna om urminnes hävd tar sikte på förhållandena i det gamla bondesamhället. Där levde människorna nära varandra. Reglerna om urminnes hävd tillämpades normalt i situationer där förhållandena var tydligt synbara för var och en. Att ställa upp ett krav på besittning var ett naturligt sätt att reglera behovet av synbarhet.

Utredningen i målet ger vid handen att samer har vistats kontinuerligt inom Området sedan många århundraden tillbaka. De har livnärt sig av renskötsel, jakt och fiske. Förutom ett par nybyggen i utkanten av Området har inga andra än samer varit bosatta inom Området. Det finns inga tecken på att andra än samer och de få nybyggarna har jagat eller fiskat inom Området. Har så skett, måste det ha varit i försumbar omfattning.

Som har framhållits i det föregående kan det knappast ha varit möjligt att uppfylla ett synbarhetskrav när det gällde ensamrätt till jakt och fiske på de öde vidderna i

Lappmarken. Frågan är om slutsatsen av detta konstaterande ska vara att en ensamrätt till jakt och fiske inom Området inte kunnat konstitueras genom att renskötsel eller jakt och fiske har utövats där. Alternativet är att samernas faktiska bruk inom Området – som Samebyn påstår – har kunnat leda till ensamrätt för dem.

Samebyn har åberopat ett omfattande skriftligt material till stöd för sitt påstående om ensamrätt, innefattande en rätt att upplåta jakt och fiske till andra. I materialet ingår förarbeten till olika lagstiftningsprojekt under 1800-talet, bl.a. 1886 års renbeteslag. Här finns inga tydliga uttalanden om att samerna skulle ha ensamrätt eller rätt att upplåta jakt och fiske. Vidare ingår vetenskapliga arbeten och utredningsbetänkanden från 1900-talet och 2000-talet där det finns uttalanden om ensamrätt för samerna. Uttalandena har emellertid karaktär av slutsatser på tämligen osäker grund. Den utredning som Samebyn har lagt fram tillåter sammantaget inte slutsatsen att det vid tillkomsten av 1886 års lag fanns en rättsregel som medförde att samerna inom Området genom sitt bruk hade upparbetat en rätt att upplåta jakt och fiske inom Området.

Frågan om ett historiskt bruk inom Området av andra samer än de som ägnade sig åt renskötsel kan medföra en ensamrätt för Girjas sameby behöver därmed inte prövas.

Normprövningen

Samebyn har gjort gällande att regleringen av upplåtelser av jakträtt och fiskerätt i rennäringslagen och rennäringsförordningen strider mot Samebyns fri- och rättighetsskydd enligt grundlagen. Samebyn har hänvisat dels till egendomsskyddet enligt 2 kap. 15 § regeringsformen och artikel 1 i första tilläggsprotokollet till Europakonventionen, dels till förbudet mot diskriminering enligt 2 kap. 12 § regeringsformen och artikel 14 i Europakonventionen. Enligt Samebyn kan regleringen inte upprätthållas vid en normprövning enligt 11 kap. 14 § regeringsformen.

Hovrätten har funnit att samerna på Området inte hade någon ensamrätt till jakt och fiske när 1886 års lag tillkom. Upplåtelsereglerna i den lagen innebar alltså inte att någon egendomsrätt berövades samerna. Reglerna har med i stort sett oförändrat

innehåll förts över till den nuvarande rennäringslagen, som alltså inte heller innebär någon kränkning av Samebyns egendomsskydd på Området. Lagregleringen kan inte underkännas på den grunden att den strider mot 2 kap. 15 § regeringsformen eller det första tilläggsprotokollet till Europakonventionen.

Ett underkännande av de ändringar som gjordes 1993 i rennäringsförordningen leder inte till att upplåtelsereglerna som sådana i rennäringslagen kan åsidosättas.

I Skattefällsdomen (NJA 1981 s. 1) prövade Högsta domstolen om upplåtelsereglerna i rennäringslagstiftningen stred mot regeringsformens diskrimineringsförbud.

Domstolen fann att de ursprungliga skälen för reglerna i 1886 års renbeteslag inte längre var hållbara. Däremot påpekade domstolen att bestämmelserna var ett led i en omfattande lagreglering som tillförsäkrade de renskötande samerna speciella befogenheter och särskilt skydd för deras rättigheter över vidsträckta områden i statens ägo. Denna lagstiftning ansåg domstolen i allt väsentligt utgöra en för den berörda gruppen positiv särbehandling. Det fanns inte heller några möjligheter att göra någon meningsfull jämförelse, faktisk eller hypotetisk, med någon annan grupp i samhället med hänsyn till de mycket säregna förhållandena som gällde för renskötseln. Eftersom lagen inte heller hade något diskriminerande syfte, fann domstolen att upplåtelsereglerna inte innebar någon otillåten diskriminering av samer.

Samebyn har inte i målet åberopat något objekt att jämföra med vid en prövning. Förhållandena i målet beträffande jakt och fiske är jämförbara med de förhållanden som prövades i Skattefällsdomen. Staten gjorde inte i det målet gällande att det var någon annans rätt än samernas som uppläts. För att hovrätten ska komma till en annan slutsats än Högsta domstolen krävs att Samebyns rätt på Området är starkare än samernas rätt på skattefjällen eller att rättsläget har ändrats.

De argument som har framförts om att samer på Området hade en starkare rätt till jakt och fiske än vad som kommit fram om samerna på skattefjällen får anses i första hand bygga på den sentida forskningen om lapps kattelanden. De konkreta förhållandena inom Området som har åberopats i målet leder dock inte till slutsatsen att jakträtten

och fiskerätten som görs gällande skulle vara starkare än den som Högsta domstolen prövade i Skattefjällsmålet.

Rättsläget beträffande förbud mot diskriminering har inte ändrats på något sätt som har betydelse för prövningen i målet

Med hänsyn till det anförda kan upplåtelsereglerna i rennäringslagen inte anses vara diskriminerande mot Samebyn.

Mattias Åhrén har i sitt sakkunnigutlåtande uttalat sig om folkrättsliga aspekter på omständigheterna i målet. Han uttalar att för den händelse Samebyn har upparbetat en bruksrätt till jakt och fiske inom Området så gäller att, om bruket i tillägg till att vara intensivt och kontinuerligt (i samisk förståelse) även har varit exklusivt under den tidsperiod då bruksrätten upparbetades, så har Samebyn etablerat en exklusiv rätt till jakt och fiske. Vidare torde enligt Mattias Åhréns sakkunnigutlåtande inte krävas att Samebyns medlemmar helt ensamma brukat Området för att bruket ska anses som exklusivt. Av förhöret med Mattias Åhrén vid huvudförhandlingen i tingsrätten framgår dock inte att det finns en folkrättslig princip med detta innehåll som skulle vara bindande för Sverige. Vidare är att märka att en regel i folkrätten ska införlivas med svensk rätt för att bli gällande här. Så har inte skett i detta fall. Nationella regler bör ändå i görligaste mån ges en tolkning som överensstämmer med folkrättsliga regler. Rennäringslagens bestämmelser om upplåtelse av rätt till jakt och fiske går emellertid i rakt motsatt riktning mot den här diskuterade principen. Då går det inte att ge principen en svensk tillämpning genom att tolka de svenska reglerna i enlighet med principen. Inte heller med stöd av folkrättsligt grundade principer om urfolks rättigheter kan rennäringslagens bestämmelser om upplåtelse av jakträtt och fiskerätt åsidosättas.

Slutsatser

Det anförda leder sammanfattningsvis till följande slutsatser. Samebyn har bättre rätt än staten till jakt efter småvilt och till fiske inom Området. Eftersom staten inte har någon rätt till jakt eller fiske inom Området, får staten inte i egenskap av

fastighetsägare upplåta rätt till jakt efter småvilt eller till fiske inom Området.

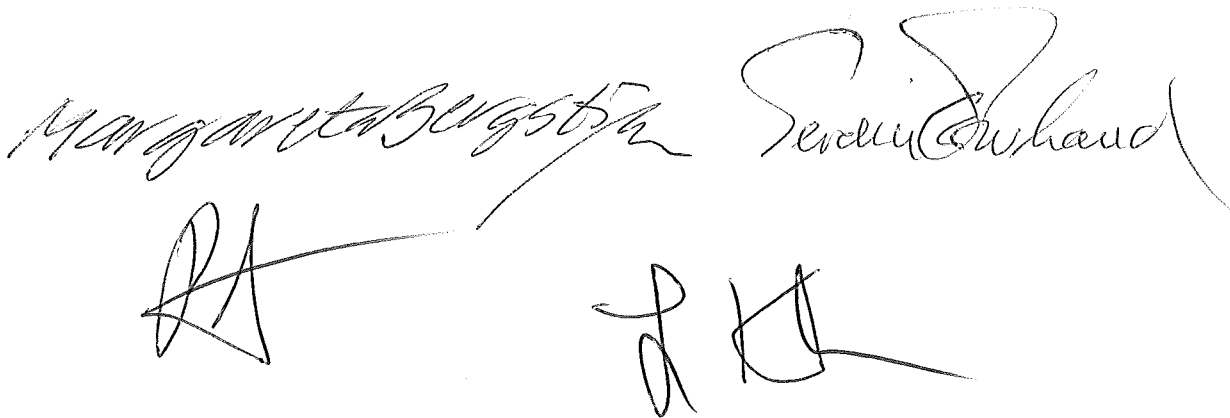
Bestämmelserna om att det ankommer på länsstyrelsen att pröva frågor om upplåtelse av rätt till jakt och fiske inom Området strider inte mot de grundlagsfästa skydden för egendom och mot diskriminering eller mot svenska regler om urfolks rättigheter.

De två första leden i Samebyns förstahandsyrkande ska alltså bifallas på det sätt som framgår av domslutet. Det tredje ledet ska ogillas. Eftersom Samebyns förstahandsyrkande inte ogillas, blir det inte aktuellt att pröva andrahandsyrkandet.

Målet har i huvudsak rört de frågor som Samebyn har vunnit. Staten ska därför ersätta Samebyn för dess rättegångskostnader även i hovrätten. Yrkade belopp är skäliga.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 20 februari 2018

The image shows four handwritten signatures in black ink. The first signature is 'Margareta Bergström', the second is 'Severin Blomstrand', the third is 'Patrik Södergren', and the fourth is 'Jon Karlsson'. The signatures are arranged in two rows, with the first two on top and the last two below them.

Hovrättspresidenten Margareta Bergström, f.d. justitierådet Severin Blomstrand (referent), rådmannen Patrik Södergren och hovrättsassessorn Jon Karlsson har deltagit i avgörandet. Domstolen är enig.

Hur man överklagar hovrättens avgörande

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till hovrätten.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av hovrättens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar hovrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se

GÄLLIVARE TINGSRÄTT

DOM
2016-02-03
Meddelad i
GällivareMål nr
T 323-09**PARTER****KÄRANDE**

Girjas sameby, 897900-1347
Box 130
981 22 Kiruna

Ombud: Advokat Peter Danowsky
Danowsky & Partners Advokatbyrå KB
Box 16097
103 22 Stockholm

Ombud: jur. kand. John Olsson
Danowsky & Partners Advokatbyrå KB
Box 16097
103 22 Stockholm

SVARANDE

Staten genom Justitiekanslern
Box 2308
103 17 Stockholm

Ombud: Advokat Hans Forssell
Eversheds Advokatbyrå AB
P.O.Box 14055
104 40 Stockholm

Ombud: Advokat Jonas Löttiger
Eversheds Advokatbyrå AB
P.O.Box 14055
104 40 Stockholm

DOMSLUT

1. Tingsrätten förklarar att Girjas sameby i förhållande till staten ensam har rätt till jakt på småvilt och fiske inom Girjas samebys område på Gällivare kronoöverloppsmark 2:1 och att staten inte får upplåta jakt- och fiskerätt på området samt att Girjas sameby har rätt att utan statens samtycke upplåta jakt på småvilt och fiske på Girjas samebys område.

Dok.Id 77650

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 23 982 21 Gällivare	Lasarettsgatan 22	0970-758 00 E-post: gallivare.tingsratt@dom.se	0970-758 49	måndag – fredag 09:00-12:00 13:00-15:00

2. Staten ska utge ersättning för Girjas samebys rättegångskostnader med 7 253 263 kr, varav 5 300 000 kr avser ombudsarvode, 628 263 kr utlägg och 1 325 000 kr moms, jämte ränta enligt 6 § räntelagen på 7 253 263 kr från denna dag till dess betalning sker.
